

Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių JAV
AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ
 2023 m. balandžio mėn.

Bendra ekonominė informacija	Šaltinis
<p>BVP. Balandžio 27 d. Komercijos departamento paskelbtais preliminariais duomenimis JAV ekonomikos augimas 2023 m. pradžioje ženkliai sulėtėjo – per I ketv. fiksuotas 1,1 proc. metinis augimas. Tai žymus sulėtėjimas lyginant 2,6 proc. augimu paskutinį 2022 m. ketvirtį.</p>	<p>Bureau of Economic Analysis</p>
<p>Palūkanų normos. Gegužės 3 d. Federalinis rezervų bankas (FED) padidino bazinę palūkanų normą 0,25 procentinio punkto iki naujos tikslinės 5–5,25 procentų ribos. Tai jau dešimtas palūkanų didinimas iš eilės, o palūkanų normos tapo didžiausios nuo 2007 m. vidurio.</p>	<p>Federal Reserve</p>
<p>Darbo rinka. Gegužės 5 d. paskelbtais JAV Darbo statistikos biuro duomenis, balandžio mėn. JAV darbo rinka sukūrė 253 000 naujų darbo vietų. Tai rodo, kad JAV darbo rinka vėl kaista ir ekspertų prognozės dėl darbo rinkos lėtėjimo nepasitvirtino. Nedarbo lygis balandžio mėn. nukrito į rekordiškai žemą lygį - 3.4 proc.</p>	<p>Bureau of Labor Statistics</p>
<p>Valstybės skolos lubos. JAV Iždo sekretorė J. Yellen perspėjo, kad JAV gali iškilti konstitucinė krizė, jei Kongresas nepadidins JAV valstybės skolos lubų. Jos vertinimu, JAV vyriausybei jau birželio 1 d. gali pritrūkti pinigų išpareigojimų vykdymui. Nors diskusijos dėl valstybės skolos lubų didinimo Vašingtone yra nuolatinė problema, šį kartą užsitęsęs nesutarimas tarp J. Bideno administracijos ir Kongreso respublikonų kelia baimę, kad vyriausybė artėja prie precedento neturinčios išpareigojimų nevykdymo krizės, dėl ko Prezidentas J. Bidenas patiria vis didesnį spaudimą sėsti prie derybų stalo su Kongreso respublikonais. Nors Atstovų rūmai praėjusią savaitę priėmė įstatymo projektą, kuris padidintų skolos lubas ir atidėtų išpareigojimų nevykdymo riziką iki kitų metų, dėl šio įstatyme numatytų ženklių išlaidų mažinimo J. Bideno administracijos prioritetinėse politikos srityse, prognozuojama, kad šis įstatymas nebus patvirtintas demokratų kontroliuojamame Senate.</p>	<p>Reuters</p>
<p>Tarptautinė ekonominė politika. Balandžio 27 d. Baltųjų rūmų patarėjas nacionalinio saugumo klausimais J.Sullivanas apžvelgė Bideno administracijos tarptautinės ekonominės politikos tikslus, pastangas dirbti su sąjungininkais, JAV ekonominius ryšius su Kinija. Anot J. Sullivano per pastaruosius dešimtmečius JAV ekonomika susidūrė su naujais iššūkiais (finansų krizės, pandemija, klimato kaita, karas Ukrainoje), kurie parodė, kad ankstesnių JAV administracijų vykdyta tarptautinė ekonominė politika nepasiteisino. Dabartinė JAV administracija sėkmingai dirba siekdama suburti sąjungininkus siekiant bendrų ekonominių tikslų, tam tikslui naudoja naujus partnerystės formatus (TTC, Indo Pasific Economic Framework ir kt.), kurie geriau nei tradicinės laisvos prekybos sutartys padeda spręsti šių dienų iššūkius. Jis neigė, kad JAV administracija laikosi „America alone“ strategijos, sakydamas, kad tokia kritika tiesiog neteisinga. J. Sullivanas pabrėžė, kad nauja JAV pramonės strategija, skirta identifikuoti konkrečius strateginius sektorius, kurie yra ekonomikos augimo pagrindas ir didinti viešąsias investicijas juose (CHIPS act, IRA), nėra nukreipta prieš sąjungininkus, ji yra būtina JAV nacionaliniam saugumui ir pasaulinei lyderystei užtikrinti, taip pat akcentavo, kad dėl grėsmių nacionaliniam saugumui JAV imsis detalios suplanuotų žingsnių, kad apsaugotų savo technologijas. Kalbėdamas apie JAV ekonominius santykius su Kinija, J. Sullivan pabrėžė, kad JAV neturi tikslo atsiriboti nuo Kinijos ar slopinti Kinijos ekonominį augimą, tačiau siekia mažinti priklausomybes nuo Kinijos, kurios pažeidžia JAV nacionalinio saugumo interesus; JAV neieško</p>	<p>The White House</p>

konflikto, siekia atsakingai valdyti konkurenciją ir ten, kur gali, dirbti kartu su Kinija, pvz. sprendžiant globalius iššūkius (klimato kaita ir kt.), bet tam būtinas ir Kinijos įsitraukimas, atvirų komunikacijos kanalų išlaikymas.	
Mokesčiai. Netikėtai Čikagos mero rinkimus laimėjęs Brandon Johnson žada kelti mokesčius. B. Johnson pasiūlė kelti mokesčius korporacijoms ir pasiturintiems ir tokiu būdu padidino spaudimą trečiojo pagal dydį JAV verslo bendruomenei. <i>The Wall Street Journal</i> kalbinti pašnekovai su nerimu laukia išrinkto Čikagos mero sprendimų dėl mokesčių kėlimo ir baiminasi, kad tai gali neigiamai atsiliiepti miesto investicinei aplinkai.	Bloomberg
Technologijos, inovacijos, mokslas	
Subsidijos. Prezidento Joe Bideno pastangos išjudinti naują pramonės revoliuciją įgauna pagreitį. Po to, kai praėjusiais metais Kongresas priėmė sprendimą dėl subsidijų, privatus verslas JAV skyrė daugiau nei 200 mlrd. USD gamybos projektams JAV. „Financial Times“ duomenimis, investicijos į puslaidininkių ir švarias technologijas yra beveik dvigubai didesnės nei įsipareigojimai, priiimti tuose pačiuose sektoriuose per visus 2021 m., ir beveik 20 kartų daugiau nei 2019 m.	Financial Times
Bankai. Gegužės 1 d. žlugo dar vienas regioninis JAV bankas - First Republic Bank, veikęs San Franciske. Siekiant išvengti visos JAV bankų sistemos nestabilumo, žlungantį banką nupirko didžiausias JAV bankas JP Morgan Chase. First Republic Bank žlugimo priežastys buvo panašios kaip ir š. m. kovo mėn. žlūgusio Silicon Valley Bank: augančios palūkanų normos, mažinančios bankų investicinių portfelių vertę ir didelė dalis klientų, kurių indėliai viršijo federalinio indėlių draudimo draudžiamą 250 000 USD ribą. Ekspertų vertinimu, First Republic banko žlugimas nebuvo netikėtas, sisteminio poveikio finansų sektoriuje nenumatoma.	APNews
IPO. „SoftBank Group Corp“ priklausanti lustų gamintoja „Arm Ltd“ pateikė reguliavimo institucijoms prašymą įtraukti ją į JAV akcijų biržos sąrašą, sudarydama sąlygas didžiausiam šių metų pirminiam viešam akcijų siūlymui (IPO), nepaisant nepalankių rinkos sąlygų. „Arm“ planuoja vėliau šiais metais parduoti savo akcijas „Nasdaq“, siekdama surinkti nuo 8 iki 10 mlrd. USD, sakė su šiuo klausimu susipažinę žmonės.	Reuters
Gėlas vanduo. Kovodama su klimato kaitos padariniais ir siekdama užsitikrinti naujus gėlo vandens šaltinius, Kalifornijos valstija investuos 5 mln. JAV dolerių į tris naujus vandens gėlinimo projektus Los Andžele, Fresno ir Mendocino miestuose. Taip pat bus suteiktas finansavimas šešiams projektams, dirbantiems vandens gėlinimo inovacijų srityse.	TheHill
Dirbtinis intelektas. Kalifornijos valstijos institucijos siekia tapti pirmaujančiomis dirbtinio intelekto priežiūros srityje, siūlydamos įstatymo projektą, kuris prižiūrėtų, kaip darbdaviai ir pramonė naudoja automatizuotas sprendimų priėmimo priemones, pradedant algoritmais, filtruojančiais kandidatus į darbo vietas, baigiant programomis, aptinkančiomis akademinis sukčiavimo atvejus.	BloombergLaw
Viskonsinas. Taivano kompanija „Foxconn Technology Group“, geriausiai žinoma kaip „iPhone“ gamintoja, neįvykdė pažado sukurti 13 000 darbo vietų pietryčių Viskonsine, nors planavo ten įkurti didelį gamybos miestelį, kuriame būtų gaminami LCD ekranai. D.Trumpo administracija apdovanojo įmonę finansinėmis paskatomis, valstybė pasiūlė 3 mlrd. dolerių mokesčių kreditų, keliai ir kita infrastruktūra šiam projektui mokesčių mokėtojams kainavo šimtus milijonų. Tačiau 2021 m. Foxconn ir valstija sumažino savo užimtumo tikslą iki 1 454 darbo vietų iki 2024 m. „Microsoft“ skiria 1 milijardo dolerių „paguodos“ prizą - stato duomenų centrą 315 akrų plote Mount Pleasant mieste, 2400 akrų ploto dalyje, kuris buvo skirtas „Foxconn“ projektui. „Microsoft“ neskelbė, kiek žmonių dirbs Mount Pleasant, tačiau bendrovės vadovas vietinei žiniasklaidai sakė, kad įprastame „Microsoft“	Chicago Business

duomenų centre dirba 300–400 žmonių. „Microsoft“ pastaruoju metu investavo daugiau nei 600 mln. USD į du Čikagos srities duomenų centrus, Redmonde.	
Walmart. Tiek per Čikagą, tiek per nacionalinę JAV žiniasklaidą nuvilnijo Walmart – JAV įmonės Nr. 1 (pagal <i>Fortune 500</i>) – sprendimas uždaryti keturias parduotuves Čikagos mieste. Toks sprendimas neigiamai atsilieps Čikagos įvaizdžiui, baiminamasi, kad jis gali turėti ir daugiau padarinių miestui.	Washington Post
Investicijos. Silicio slėnio investuotojai keliauja po Artimuosius Rytus, siekdami užmegzti ilgalaikius ryšius su valstybiniais turto fondais per didžiausią per beveik dešimtmetį rizikos kapitalo įmonių finansavimo krizę. Pasak žmonių, žinančių apie keliones, garsiausios technologijų rizikos kapitalo įmonės, tokios kaip Andreessen Horowitz, Tiger Global ir IVP, pastarosiomis savaitėmis išsiuntė vadovų komandas į Saudo Arabiją, Jungtinius Arabų Emyratus ir Katarą. Šie vizitai vyksta po to, kai jų tradiciniai Šiaurės Amerikos ir Europos rėmėjai kovoja su ekonomikos nuosmukiu, privertusiu juos sumažinti privačias investicijas.	Financial Times
Kino/TV industrija. Balandžio mėn. Amerikos rašytojų gildija, reikalaujama geresnių darbo sąlygų ir didesnio užmokesčio scenaristams ir rašytojams, nutarė rengti streiką, kuris prasidėjo gegužės 2 d. Populiarėjant filmų ir serialų platformoms internete („Netflix“, „Amazon“, „Disney“ ir kt.) labai stipriai išaugo naujo turinio poreikis. Ir nors tai reiškia daugiau paklausos scenaristams ir rašytojams, jų kontraktai tapo trumpesni, mažiau stabilūs, atlyginimai sumažėjo. Derybose su Kino ir TV prodiuserių aljansu taip pat keliamas dirbtinio intelekto panaudojimo rašant scenarijus klausimas.	APNews

Energetika, transportas, klimatas	
Aviacija. Gegužės 3 d. JAV Transporto departamentas leido Kinijos oro vežėjams padidinti savaitinių skrydžių į/iš JAV skaičių nuo 8 iki 12, t.y. tiek, kiek skrydžių į Kiniją turi JAV vežėjai. Pekinas spaudė JAV pritarti pakeitimui, iš dalies siekdamas paskatinti turizmą, bet taip pat ir užsienio investicijas, kai praėjusių metų pabaigoje buvo nuspręsta atsisakyti nulinės covid-19 politikos. JAV oro linijos ragino JAV administraciją nesuteikti Kinijai daugiau skrydžių dėl kainų skirtumo, kuris susidaro dėl to, kad JAV avialinijos negali skristi virš Rusijos, tuo tarpu Kinijos vežėjams šis draudimas netaikomas. Neoficialiai skelbiama, kad JAV kėlė neskraidymo virš Rusijos sąlygą derybose su Kinija, tačiau oficialiai tai nepatvirtinta.	Reuters
Tiekimo grandinės. Ouklando, Los Andželo, San Diego, Huneme ir Long Bičo uostai gaus vienkartinį 27 mln. JAV dolerių biudžetą duomenų sistemos sukūrimui, kuri padėtų spręsti tiekimo grandinių iššūkius. Tokiu būdu uostai gebės keistis informacija, stebėti srautus ir pan.	Mercury News
Elektromobiliai. Naujausia informacija rodo, kad nuo 2011 m. Kalifornijoje automobilių savininkai nupirko 1,5 mln. elektrinių transporto priemonių, t.y. 40% visų elektromobilių pardavimų JAV. Šis rezultatas viršija buvusio gubernatoriaus Jerry Brown nustatytą tikslą, kurio pavyko pasiekti dviem metais anksčiau.	Times Standard
Savavaldžių automobilių pradininkė kompanija „Waymo“ paskelbė, kad jos „robotaksi“ pirmą kartą galės vežti keleivius didžiojoje dalyje Finikso miesto. Bendrovės automobiliai taip pat kvies daugiau savanorių, kurie išbandys autonomines transporto priemones, važiuojančias sudėtingesnėmis sąlygomis San Franciske. Padidėjusi teritorija Finikse apims 180 kvadratinų mylių (466 kvadratinų kilometrų). „Waymo“ veikla prasidėjo kaip slaptas „Google“ projektas daugiau nei prieš dešimtmetį.	Chicago Tribune

<p>Vandenilis. CF Industries Holdings, Inc., didžiausias amoniako gamintojas pasaulyje, ir NextEra Energy Resources, LLC, didžiausias pasaulio atsinaujinančios energijos gamintojas iš vėjo ir saulės bei pasaulinis lyderis baterijų kaupime, pranešė apie bendros įmonės kūrimą siekiant plėtoti nulinės anglies dioksido emisijos vandenilio projektą CF Industries' Verdigris komplekse Oklahomos valstijoje.</p>	<p>NextEraEnergy</p>
<p>„United Airlines“ šiais metais planuoja pasamdyti 15 000 darbuotojų, daugiausia jų – Čikagoje (3800). Kituose didžiausiuose JAV centruose planuoja samdyti iki 2 300 žmonių Denveryje ir 2 100 žmonių Hiustone. Praėjusiais metais „United“ visoje šalyje pasamdė 15 000 darbuotojų, o iki 2026 m. planuoja darbuotojų skaičių padidinti dar 50 000. Oro vežėjas ieško pilotų, technikų, skrydžio palydovų, oro uostų agentų bei kt. specialybių atstovų.</p>	<p>Chicago Tribune</p>
<p>Būstas. Čikagoje siekiama 465 tūkst. kv. m. laisvų komercinės paskirties patalpų pritaikyti gyvenamosios paskirties ir mažmeninės prekybos reikmėms. Tokiu būdu miestas siekia sukurti daugiau gyvenamosios erdvės taip vadinamame „Loop“ rajone (miesto dangoraižių rajonas), iš kurių bent 30 % būtų įperkamas. „Loop“ rajonas, kuriame pagrindė kūrėsi verslo struktūros ir biurai, istoriškai buvo nepasiekiamas mažesnes pajamas gaunantiems asmenims. Anksčiau šiais metais Čikagos valdžia pavadino projektą didžiausiu įperkamo būsto išipareigojimu miesto centre, didžiausiu biurų pertvarkymo į gyvenamąjį būstą projektu šalyje. Vertinama, kad investicijos pertvarkant biurus į gyvenamąsias patalpas siektų beveik 1 mlrd. USD.</p>	<p>Chicago Tribune</p>
<p>Geležinkeliai. Parlamentarų grupė iš Nevados ir Kalifornijos valstijų kreipėsi į Prezidento Bideno administraciją su prašymu skubiai suteikti prieigą prie federalinių fondų privačiai bendrovei, kad ji galėtų nutiesti greitojo traukinio bėgius tarp Las Vegaso ir Los Andželo. Planuojama projektui skirti virš 10 mlrd. JAV dolerių. Projekto iniciatoriai teigia, kad tai iš esmės sumažintų kamščius tarp minėtų miestų, kurie kartais siekia daugiau kaip 24 km.</p>	<p>APNews</p>

Parengė:

Jūratė Usevičiūtė, LR ambasados JAV pirmoji sekretorė jurate.useviciute@urm.lt;
Karolis Anužis, žemės ūkio ir komercijos atašė, LR ambasada JAV, karolis.anuzis@urm.lt;
Jolanta Vitkauskaitė, LR ambasados JAV pirmoji sekretorė jolanta.vitkauskaite@urm.lt;
Vidmantas Verbickas, LR generalinio konsulato Čikagoje patarėjas, vidmantas.verbickas@urm.lt;
Sergejus Tichomirovas, komercijos atašė LR generaliniame konsulate Čikagoje, sergejus.tichomirovas@urm.lt;
Paulius Cemnolonskas, LR generalinio konsulato Niujorke trečiasis sekretorius, paulius.cemnolonskas@urm.lt;
Andrius Neviera, komercijos atašė LR generaliniame konsulate Niujorke, andrius.neviera@urm.lt;
Mantas Zamžickas, komercijos atašė LR generaliniame konsulate Los Andžele, mantas.zamzickas@urm.lt.